

ARMATA ROMÂNĂ ÎN ANII 1946-1947

IONEL-CLAUDIU DUMITRESCU

Societatea umană, de-a lungul evoluției sale, a transformat mediul astfel încât să obțină recolte cât mai mari. Barajele, canalele de irigații, câmpiile inundate, desecările, asolamentele și fertilizările au permis câștigarea de noi terenuri pentru agricultură și, totodată, au favorizat sporirea populației. Aceste lucrări complexe implicau concentrarea eforturilor a numeroase comunități și coordonarea atentă a acțiunilor, orice dereglare fiind periculoasă. Tocmai în regiunile unde pământul se îndura cu greu să-și dea rodul, au apărut state bine organizate, dispunând de un puternic aparat birocratic și militar (Egipt, Babilon, China). Dar natura nu s-a lăsat ușor înfrântă și, în încercarea de a reveni la biotopul inițial, a fost mult favorizată de acțiunile omului. Lupta permanentă s-a soldat cu mari pierderi de ambele părți, omul sesizând mai ușor efectele asupra societății.

Seceta a fost un fenomen care s-a manifestat periodic lovind cam de trei ori într-un secol teritoriul României. Efectele erau grave. Populația sărăcită trecea sub stăpânirea boierilor sau își vindea copiii la turci. Corpurile slăbite erau expuse bolilor molipsitoare și îndeosebi ciuma lovea cu furie¹. Perioadele ploioase sau cele de răcire a vremii (mici glaciațiuni) aveau consecințe asemănătoare². Contribuția omului se adăuga prin teribilul flagel al războiului care nimicea recoltele și vitele, dar și lucrările agrotehnice. Regiunile de interes strategic au cunoscut de multe ori acțiunile combinate spre disperarea locuitorilor nevinovați. Țările Române, situate într-un triunghi de forțe, au suferit adesea numeroase nenorociri produse de armatele conducătorilor pe care lumea nu putea să-i mai încapă³. Dezvoltarea mijloacelor de transport a eliminat efectele fenomenelor naturale, dar foametea a rămas specifică

¹ George Potra, *Din Bucureștii de ieri*, vol. I, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1990, p. 181-187, Pompei Samarion, *Ciuma*, București, 1932. Despre copii vânduți turcilor în timp de foamete a se vedea DRH, B, vol. IV, p. 212.

² Jean Gimpel, *Revoluția industrială în Evul Mediu*, Editura Meridiane, București, 1983, p. 189/190.

³ A se vedea G. Potra, *op. cit.*, vol. I, p. 183 sau I.C. Dumitrescu, *1828-1829. Muscali, ciumă, epizootie, furtună, viscol, cutremur*, în „Magazin istoric”, 2/1996, p. 53-55.

perioadelor de conflict armat sau regimurilor totalitare⁴.

Foamea din 1946/1947 a fost produsă atât de secetă, cât și de al doilea război mondial. Armatele sovietice au jefuit tot ce au putut, iar apoi s-a introdus „jaful legalizat“ în virtutea Convenției de armistițiu din 12 septembrie 1944. Au fost duse în U.R.S.S. 430514 t cereale, 903102 porci și vite, pe lângă mari cantități de lemn și alte produse⁵. Lipsa furajelor a dus la sacrificarea animalelor, ceea ce a dus la limitarea forței motrice în agricultură. Sute de mii de oameni buni de muncă pieriseră sau fuseseră mutilați în vâltoarea războiului,⁶ iar alți tineri efectuau stagiul militar. Unele câmpuri continuau să fie însămânțate cu teribilele mine antipersonal. În plus, reforma agrară bulversase proprietatea și mulți țărani se temeau să mai cultive pământul din cauza colectărilor ce lăseau hambarele aproape goale. Calamitatea naturală și rigiditatea guvernului Groza au dus la înfometarea populației românești în timp ce întreținerea trupelor sovietice costa sute de milioane de dolari.

Armata română a fost un aliat prețios, dar nedorit de Moscova. Fiind considerată un bastion al monarhiei, a fost redusă numeric și lipsită de armele de elită, vânători de munte, aviație, marină. Unde se păstrau erau trecute sub controlul comuniștilor sau în componența diviziilor „Tudor Vladimirescu“ și „Horia, Cloșca și Crișan“. Mulți ofițeri valoroși au fost siliți să treacă în rezervă sau au fost arestați fiindcă au luptat împotriva Uniunii Sovietice. Concomitent, comisarii politici și ofițerii fideli se răspândeau în întreg angrenajul militar. Fidelitatea față de puternicul vecin de la răsărit trebuia să fie totală. Acesta era singurul scop al puterii comuniste.

Teoretic, soldații trebuie să fie bine hrăniți pentru a fi capabili în orice moment să apere teritoriul național. Să nu uităm că-n epoca medievală, cavalerii teutoni sau ioaniți, erau scutiți de posturile îndelungate ce le-ar fi subminat capacitatea de luptă. Situația în unele unități era dezastruoasă, ostașii ieșind la drum pentru a cere o bucată de pâine. O notă informativă din 24 martie 1947 consemnează: „Suntem informați că soldații din batalionul de grăniceri din comuna Jilava, aproape în fiecare zi, în zorii zilei, se înșiruiesc pe șoseaua națională București-Giurgiu, până aproape de comuna Regele Ferdinand și cerșesc pâine și diferite alimente de la trecători, spunând că mor de foame în cazarmă, adăugând prin aceasta o mare înjosire Armatei Române“⁷. Un alt document din 8 martie 1947 detaliază situația din cazărni.

⁴ Jean-François Soulet, *Istoria comparată a statelor comuniste din 1945 până în zilele noastre*, Polirom Iași, 1998, p. 133, 175.

⁵ N. Ciachir, *Marile puteri și România. 1856-1947*, Editura Albatros, București, 1996, p. 364. Am păstrat totalul dat de autor, dar cifrele pe ani duc la 394.521 t. Este interesant de remarcat faptul că s-a depășit cu mult ceea ce se stabilise în convenția din ianuarie 1945 privind aplicarea articolului 11 din Convenția de armistițiu (ex.: se cereau 500.000 oi în șase ani, dar în 1947 erau livrate deja 1.101.138 oi).

⁶ *Armata Română în al doilea război mondial*, Editura Meridiane, București, 1995, p. 197.

⁷ A.N.I.C., fond *Inspectoratul General al Jandarmeriei*, dos. 68/1947, f. 148.

Hrana proastă nu a permis organismelor slăbite să reziste la gerurile puternice,⁸ mulți ostași ajungând în spitale. Echipamentul „complet reformat“ nu asigura o protecție eficientă și, din cauza lipsei săpunului, este plin de paraziți. O astfel de situație a dus la numeroase dezertări⁹.

Foametea prelungită a provocat numai la Compania CFR Fetești, câteva decese după cum relatează soldatul Peiu Ion, iar fiul comerciantului Gheorghe Popa din comuna Slobozia (județul Vlașca) afirma că mulți ostași s-au debilitat, iar alții au devenit tuberculoși¹⁰. Pe lângă tuberculoză, tifosul exantematic, favorizat de înmulțirea păduchilor, a făcut ravagii ca și în anii precedenți¹¹. Astfel de relatări agitau familiile soldaților și din puținul pe care-l aveau, încercau să trimită pachete la unități fiindcă regimul interzisese deplasarea pe calea ferată.

Situația soldaților din unitățile de jandarmi pare să fi fost mai bună și din dorința regimului de a avea trupe fidele. „Hrana trupei este bună și în cantitate suficientă. Rația de pâine este mică în raport cu eforturile ce li se cer acestora“¹². Solda era plătită la timp, dar suplimentul promis celor care au participat la colectări (30.000 lei pentru subofițeri pe zi și 10.000 lei pentru soldați, nu s-a acordat¹³. Subofițerii erau nemulțumiți și pentru că salariile sunt prea mici în comparație cu prețurile astronomice ale produselor alimentare¹⁴. Greutățile sporeau pentru ofițerii căsătorii și cu copii¹⁵.

O altă sursă de nemulțumire o constituia funcționarea economatelor militare. Se aduceau produsele alimentare mai scumpe decât pe piața liberă cu până la 42%¹⁶.

Nici situația pensionarilor, văduvelor, orfanilor și invalizilor de război nu era mai bună, pensiile fiind depășite de inflația galopantă¹⁷. Pensia unei văduve era de 50.000 lei pe lună¹⁸ în timp ce un litru de lapte costa 15-20.000 lei și un ou 20.000 lei¹⁹. Lipsite de o mână forte, văduvele nu-și puteau lucra pământul, iar funcționarii de la primărie le repartizau cele mai proaste terenuri²⁰.

Pentru a compensa cât de cât lipsa de brațe de muncă, guvernul a ordonat scoaterea soldaților la lucru; situație ce se va perpetua de-a lungul întregii

⁸ În Muntenia rapoartele jandarmilor vorbesc despre degerarea completă a grâului de toamnă, a zarzavaturilor și a unei părți din vii (A.N.I.C., *I.G.J.*, dos. 68/1947, f. 287, 310, 347.

⁹ A.N.I.C., *I.G.J.*, dos. 37/1947, f. 206.

¹⁰ *Ibidem*, dos. 96/1947, f. 187.

¹¹ Maria Golăescu, *Amințiri din război*, Editura Medicală, București, 1985, p. 68.

¹² A.N.D.J. Ag. *Legiunea de Jandarmi Muscel*, dos. 22/1946-1947, f. 349.

¹³ *Ibidem*, f. 503.

¹⁴ *Ibidem*, f. 503.

¹⁵ *Ibidem*, f. 348.

¹⁶ *Ibidem*, f. 68.

¹⁷ *Ibidem*, f. 31.

¹⁸ A.N.I.C., *I.G.J.*, dos. 38/1947, f. 119.

¹⁹ *Ibidem*, dos. 37/1947, f. 334.

²⁰ *Ibidem*, dos. 38/1947, f. 119.

guvernări comuniste. Se săpa la hârleț, ceea ce însemna suprafețe mici. Astfel, la Slătioare, un subofițer și zece soldați au lucrat circa un hectar la cinci văduve, în cinci zile, iar în Geamăna 1250 m² în două zile. În Bradu de Sus s-au lucrat 7500 m² în patru zile pe terenurile a doi invalizi de război²¹. Alți soldați din Regimentul 7 moto din Pitești au construit un dig și un pod, au reparat primăria din Bârlogu sau au ajutat în agricultură. Se lucra de la 8,9 dimineța și până la apusul Soarelui cu o pauză de o oră pentru masă²².

Detașamente înarmate au primit misiunea protejării terenurilor cu cereale. Mulțimile de înfometați erau la limita răbdării, astfel încât atacau cordoanele de pază în ciuda focurilor de avertisment. La Buzău un tren ce transporta porumb a fost asaltat de o mie de oameni, marea umană spulberând rezistența detașamentului militar²³. Dorința de a trăi era mai puternică decât spaima de gloanțe. Cum și din trenurile păzite dispăreau saci pe traseu sau în gări, s-a luat hotărârea introducerii trupelor fidele din cele două divizii de voluntari. Fiecare vagon avea repartizați doi soldați înarmați cu automate și puști, iar la fiecare grupă se mai adăuga o pușcă mitralieră. Garda din Argeș prelua trenurile la Costești și le însoțea până la București. Trupa făcea parte din Divizia „Horia, Cloșca și Crișan”²⁴. Echipe speciale formate dintr-un delegat C.F.R., un pretor și un ofițer de jandarmi, trebuiau să controleze trenurile pentru a nu se strecura cereale predate sub alte denumiri sau cu acte false. Se acționa în puncte obligate de trecere spre regiunile secetoase (Pitești, Buzău și Adjud)²⁵. Alte detașamente căutau grupurile de înfometați și le expediau în satele înghețate și pustiite. Eficiența le-a fost sporită mai ales după ce numărul de trenuri dinspre Moldova s-a redus²⁶. Jandarmii au închis bine ochiurile plasei astfel încât se confiscau și cele mai mici cantități de cereale, mulți din cei deposedați murind de foame câteva zile mai târziu²⁷. Colectările se făceau extrem de riguros astfel încât oamenilor nu le mai rămâneau cereale nici pentru însămanțări²⁸.

Modul de abordare a crizei de către autoritățile de la București a provocat vii nemulțumiri și o neîncredere a populației în aliatul de peste Prut. Zvonurile erau puse în seama reacționarilor, iar șefii legiunilor de jandarmi cereau autorităților superioare aprovizionarea rapidă „cu cereale la preț oficial și apoi articole de îmbrăcăminte și încălțăminte”. Se pleca de la considerente electorale fiindcă „Cetățeanul este obișnuit să pipăie și nu să

²¹ A.N.D.J. Ag, *Prefectura Județului Argeș*, dos. 9/1947, f. 76.

²² *Ibidem*, f. 49.

²³ A.N.I.C., fond M.A.I. *Direcția Administrației de Stat*, dos. 103/1947, f. 74/75.

²⁴ A.N.D.J. Ag, *Prefectura Județului Argeș*, dos. 1/1947, f. 46.

²⁵ A.N.I.C., fond M.A.I. *Direcția Administrației de Stat*, dos. 103/1947, f. 95.

²⁶ A.N.I.C., I.G.J., dos. 97/1946, f. 254.

²⁷ *Ibidem*, dos. 96/1946, f. 132.

²⁸ *Ibidem*, dos. 37/1947, f. 113.

rudă"²⁹. Pentru a menține fidelitatea trupei se cereau îmbrăcăminte și încălțăminte de iarnă³⁰. Totul în vederea „canalizării“ voturilor spre BPD la alegerile din noiembrie 1946.

Materialul de față surprinde doar câteva aspecte din viața militarilor într-o perioadă dificilă din punct de vedere economic și-n care armata suferea un proces de „transformare socialistă“. Viitoarele studii în arhive și biblioteci vor completa tabloul României în primii ani de după al doilea război mondial și îndeosebi aspectele legate de secetă și foamete, calamități care au traumatizat profund populația abia scăpată de ororile războiului și de „binefacerile“ aduse de „armatele eliberatoare“ sau democratice.

---

²⁹ A.N.D.J. Ag, *Legiunea de Jandarmi Muscel*, dos. 22/1946-1947, f. 318.

³⁰ *Ibidem*, f. 307.